

QUODL'IBET

Harmadik Darabja

Ujra

F. R.

Szebenyén Gaboné.

[Faint handwritten text]

*

3

Fig 1

2

3

4

5

6

IV. Theil von B. alij. N.

T Ö V I S E K
É S
V I R Á G O K.

*Werke des Geists und der Kunst sind für den Pöbel
nicht da.*

GÖTTE.

*Karintzy Ferentz
által.*

Kevés számú Nyomatványokban.

S Z E P H A L O M,

1 8 1 1.

364
—
1891

Pfeifer Manóval
vétel

2. als. m.
1150 ki

190.547/1

L A I S T R O M.

Herculeszhez	<i>Lap</i>	1
Az Olvasóhoz		2
A' nagy titok		2
A' kész Írók		3
Soloecismus		3
Synizésisz		3
A' vak		4
A' nehéznyelvű		4
Orthoepia		5
Az Igazságkereső		6
Correctio		6
Írói érdem		6
Szokott és szokatlan		7
A' Neo- és Palaeológosz		7
Eggy Fecsegőhöz		9
Fonákság		9
Pirító javallás		9
Fenntebb stylus		10
Arbuscula		10

Prózai 's Poetai szóllás	<i>Lap</i>	10
A' két Természet		11
Lukai		11
A' szavas Idióta		12
A' Pedánt		12
Az Avatlan		13
Az Iskola' törvényei		13
Purismusz		14
A' Szép és a' Jó		14
Legfőbb leczke		16
A' békák		17
Kocczantyúsi		23
A' Disztichon' feltalálása		24
Himfy		24
Ráday		25
Fábchich		26
Péczeli		27
Báróczy		28
Baróti Szabó		29
Sylvester		30
Kis és Berzsenyi		33
A' Lúdhattyú		35
Epigrammai Morál		36
Az én Sugallóm		37

HERCULESZHEZ.

Hatalmas Herculesz, te Bajnokisten!
Dicső fajzatja a' Mennydurrogatónak,
Kinek most már fényében osztozol!
Te nem csak a' föld' undok szörnyeit,
A' hétfejű Hydrát, a' holdszülötte
Oroszlánt, és a' Créta' vad-bikáját,
'S a' mind ezeknél rettentőbb Buzíriszt,
Diómedeszt, 's a' hármás Géryont,
'S a' tűzokádó Cacuszt öldöséd-el.
Hogy jót tehess, te nem kerültél a'
Kevésbbé bajnok tettet is; 's az ól'
Marhájinak szemetjeit kihánytad;
'S ég föld javallta hasznos tetteted.

A

'S a' mit te nem szégyeltél, Bajnokisten
Dicső fajzatja a' Mennydurrogtatónak,
Én nyomorúlt embercse, szégyeneljem?

AZ OLVASÓHOZ.

„Apróságok ezek!“ — Vaj azok! de ki
várakat épít,
A' legapróbb szegnek, tudja, mi hasz-
na vagyon.
Krajnyai vásárookra darócz kell, és olaj.
A' ki
Közre bocsát minket, ismeri Publi-
cumái.

A' NAGY TITOK.

Jót 's jól! Ebben áll a' nagy titok. Ezt
ha nem érted,
Szánts és vess; 's hagyjad másnak az
áldozatot.

A' KÉSZ ÍRÓK.

Béna vagy és tánczolsz, a' nyelvet nem tudod és írsz ;

Szárnyad ugyan nincsen, Cserdi: de rajta ! repülj.

SOLOECISMUSZ.

Hogy soloecisszálók, nevet Ordosi. Kába, ne vess bár !

Nem botol a' ki helyén tudva 's akarva botol.

SYNIZESISZ.

Diphthongot röviden hangzatni tilalmas Opornak.

Hall, de szemével, Opor : lát, de fülével, Opor.

A' V A K.

Van szemed és így látsz? Melly para-
logismusz ez! Oh ha
Látni vagon kedved, Hályogi, látni
tanúlj.

A' NEHÉZNYELVÜ.

Kárischt mond, 's Pszikhét, ha Pszüchét kell
mondani, 's Cháriszt,
És Témisz-tók-lescht Györi The-mi-
szto-cleszért,
'S Kíosch- 's Lezbóschnak, Kémiának 's
Mekhanikának,
A' mi Chiósz, Lezbósz, Chemia, Me-
chanica.
Szent Adrastea, mérj bosszút ez otromba
beszédért!
Meg van az; a' svábnál Györi Giehri
leve.

ORTHOEPIA.

Útálja a' poetát számban Baki, 's mondja
poétát,

'S venni, így szóll, rövid é-t nem sza-
bad éta helyett.

Róma pedig kettős rövid hanggal mondta
pater-jét,

'S satrapa lett satrapesz, 's Androma-
cha Andromache.

'S a' mi Venusz volt ott, nálunk leve Vé-
nusz, Amorjok

Amor, 's a' gabonák' asszonya nem
Ceresz itt.

Jó; Baki tudni: de néha nem árt nem tud-
ni is. Óhajt

Ő nékem tudományt, én neki vájt fü-
leket.

AZ IGAZSÁGKERESŐ.

Meg nem foghatom azt! Ez örök szava'
járta Kabának.

Nagy baj, jó Kaba: de róla nem én
tehetek.

Hű szívet kíván az Igazság, 's hajlani min-
dég

Készet. Vagy ne tagadd, jó Kaba,
vagy ne keresd.

CORRECTIO.

A' foltatlanság fő érdemed és legutolsó;
Mert csak aléltságod kútfeje, vagy
nagy erőd.

ÍRÓI ÉRDEM.

Szóllj! 's ki vagy, elmondom. — — Ne
tovább! ismerlek egészen.
Nékem üres fecsegőt fest az üres fe-
ceségés.

Íz, szín, tűz vagyon a' borban, ha Hegy-
aljai termés:

Íz, csín, tűz vagyon a' versbe', ha
mesteri mív.

SZOKOTT ÉS SZOKATLAN.

Berki szokottat imád. Nekem az kecses
a' mi szokatlan;

'S kényesbb vagy makacsúlt ízletem
újnak örül.

A' mit Berki szeret, megavúlttá válhat;
az újért

Hamvamat a' Maradék áldani fogja,
tudom.

A' NEO- ÉS PALAEOLOGUSZ.

Nem magyar a' nyelv már, nem az a' ruha!
Németes ízlés

Lepte-meg ezt és azt, 's korcsosodás-
ra jutunk!

Így kesereg Fűrmen-der Uram, mivel Ur-
fija térdig-

Erő mentéjét Párizsi módra szelé,

'S négy öt kendőtől vastag nyaka, 's üstö-
ke borzas,

'S ah! a' hunczfutka 's czafli becsébe
veszett.

'S csendet mond mikor ír, 's kecsét és kegyet;
a' mi reménység

Volt eddig, hosszú mondani! néki re-
mény.

'S év neki az esztendő, 's szeretett lyány-
kája barátné,

'S futja Komám-asszonyt 's csillagom-
adta Borist.

Fűrmen-der, te ne légy Urficska: te, nagy
Fűr-men-der,

Légy Fűrmen-der! te, légy Elegánt,
Elegánt!

EGGY FECSEGŐHÖZ.

Mikrologiéd minket sokat elgyötör. Oh,
de miért vagy
Eggyütt Mikro- Pikro- Mákro- Ma-
kárologósz!

FONÁKSÁG.

Repkényes poharat vártam, 's adsz vastag
ebédet.
Koldusidat tartsd jól, Döbrei; nem
vagyok éh.

PIRÍTO JAVALLÁS.

Míveim közt neked ez tetszik, Szalavári,
leginkább.
Nem hittem rossznak: már, Szalavá-
ri, gyanús.

FENNTEBB STYLUS.

„Engemet a' sokaság ért 's kedvel.“ —

Pór sereg, erre!

Lörét árúlok 's nyírvizet; édes ital.

ARBUSCULA.

Látta, hogy a' vad nép, melly ötet pissze-
gi, tapsol

A' rossz Játszóknak, Roscia, 's tűz-
nek hevült.

A' te javallásod, pór rend, ugymonda, gya-
lázat;

Mesteri játszásom csak Lovagénak
örül.

PRÓZAI 'S POETAI SZÓLLÁS.

Természet, te vagy a' törvény 's a' mester.
Igazgassd

Verseimet, 's hagyjad folyni szabá-
sod után!

Így Futaki. És mivel az prózáját szórja,
külömbőség
Nincsen verse között 's prózai műve
között.

A' KÉT TERMÉSZET.

A' Poezisz kikap a' népből 's a' durva va-
lóból,

És kiesebb tájra 's lelki valóba vezérl.
És te kevélykedel e, hogy az eltévedtet
az eggy és

Szent Természethez, Nyáradí, visz-
szavonod?

A' mit lát, maga, Nyáradinak, Természet.
Ez eggy az:

A' Mesterség' Természete néki nem az!

L U K A I.

Te czifra szókkal élsz, 's poéta nem vagy,
Képben bujálkodol, 's poéta nem vagy,

Ömölnek rendeid, 's poéta nem vagy,
Phoebuszt kiáltozod, 's poéta nem vagy,
Csók és bor éneked, 's poéta nem vagy,
Mi híjod? Értem én: Poéta nem vagy!

A' SZAVAS IDIOTA.

A plus B aequale X? Nem igaz! mond
Zugdi; hisz' A B
Ab! 's Kántot szidja — — Zugdiak,
értitek ezt?

A' PEDANT.

Melly levítások ezek! mond Ô Gravitása.
— Csudálad?

Ô Gravitása körül nem hever e' levítás.
Ô dudog, és méltán! ha talán más sírna,
nevetné.

Oh, be komor gravitás! oh be fonák
gravitás!

AZ AVATATLAN.

Ámbár lelkeket Ísisz és Osirisz
Elysjumba kapá, nem állhatám-meg,
Hogy nagyot ne kaczagjak, a' midőn egygy
Füstös Amphionunk, kit édes hangjaid
Tornáczódba vonának, ezt kiáltá:
'S jaj, mint bíg az imilyen! Andri, hallod
Mint meg bíg? Uczu, kezd-e! Hol la-
kik Kend...!

AZ ISKOLA' TÖRVÉNYEI.

Járj egyenestt! ki ne térj! így rendeli az
Iskola; nem szép
A' mi szabásom előtt helytelen, a' mi
hibás.
Járj szabadon! ne remegj! mond Aesthesisz;
és ha van ok rá,
Térj-ki; ne hidd hogy szép 's jó le-
het, a' mi feszes.
'S a' Génie pártázott fővel jő, 's sanctionálja
A' mit az Iskola tilt, a' mit az Aesthe-
sisz hágy.

PURISMUSZ.

A' Génie 's sanctionál füledet bosszantja.
Nem érted.
Értsd! 's nem fogja tovább sérteni
gyenge füled'.

A' SZÉP ÉS A' JÓ.

Veszett idő! veszett erkölcs! veszett Poé-
zis!

Nem kell nekem, ha mérget hoz, a' lépes
méz is.

Eggy a' szép 's jó, eggy a' rossz 's rút,
mond a' Mórál,

Pedig hamis ügy mellett az nem perorál.

Hijába szóll öellene az új Aesthésis,

Csal a' ravasz, bolondnak jó még a' fa-
péz is,

Őrizkedjél ettől, keresztyén Olvasó!

És a' hol maszlagot hint ez, ne mulass, ó!

A' rossz madár a' szentet is bépiszkolja;

Ha véték is, elég hogy szép, ezt gondolja.

Ám nézzd a' Piktort, mint festé itt ezt az
Angyalt;

Tudom ezért Luczifernél sok szurkot
falt.

Térde felett ugyan festve vagyon a' gomb,
De félre-csúszott a' lepel, 's csupasz a'
czomb.

'S ím Eszter-Asszonyi a' szemmel, nézzd,
még azt is látatja,

A' mit nagy gonddal eltakart szemérmes
patyolatja.

A' Piktör szép emlőt akart és szép czom-
bot látatni,

Mintha el nem kellett volna a' képen ta-
kartatni.

És mintha, a' hol ők vannak, nem volna
váll és csizma!

Ah, ennyi rosszat szül az Aesthésis 's a'
Schizma!

Melly vétkeket tanítgat a' nézőknek a'
theátrum,

Arról jobb nem is szóllani, mert az mind
crimen atrum.

Nem volt ez így míg szóllhatott a' Mol-
nár Albert,
Ki sok országot látott és igen igen sok
tengert!

De még akkor tisztelte a' nép a' Morált,
'S az Aesthézis a' rossz mellett nem perorált.
Még akkor minden azt hitte, hogy szép a' jó;
Most megfordíták, Keresztyén hív Olvasó!
Nem kell, nem kell, ha mérget hoz, a' lé-
pes méz is!
Veszett idő! veszett erkölcs! 's te méte-
lyünk, soh' átkozott Aesthézis!

A' LEGFŐBB LECZKE.

Könyvgyártó! kontár és czéhbeli! vedd

Vedd a' fő leczkét 's értsd: *Thüe tais*

Chárisin! *)

*) Görög szók: *Alcedó a' Grátsidknak.*

A' BÉKÁK.

Brekeke!

Brekeke, brekeke!

Kloáx! Tuú!

Brekeke, brekeke,

Brekeke! Kloáx! Brekeke! Tuú!

Brekeke, brekeke, brekeke,

Brekeke, brekeke, brekeke, bre-
keke!

Kloáx, kloáx! Tuú, tuú!

Brekeke! Tuú, tuú!

Brekeke, brekeke!

Kél a' Hold' szép kereke,

Ébred a' tók' gyermeke,

Zeng lakások' feneke.

Brekeke, brekeke!

Kloáx! Tuú!

Kloáx, kloáx! Tuú, tuú!

Zeusz bennünket szerete,
A' midön szent végzete,

B

A' vizekbe szöktete.
Brekeke, brekeke, brekeke!
Kloáx, kloáx! Tuú, tuú!

Eggykoron az ő ege
Volt lakunk, —'s ez nem rego
Ah, de a' Phoebus' melege
Veszélyt vona ránk,
A' békanép
Rakásra hullt-el.
Nem volt segéd!
Nem volt segéllő!
A' nép' fejedelmei
Az Istenek' atyját
Arczaikra borúlva
Kiáltozák.
Nem hallja-meg ő!
Mert Nemesisz
Veszélyt parancsolt.
Nem tűrte szerencsénk'!
Nem tűrte hatalmunk'!
Nem nagy ragyogásunk'!
De végre haragja

'S az isteni bosszú
Határt találtak.
'S Batrachósznak serege
Éledni kezdett.
Visszatért az ég' kegye,
Júnó érettünk rettege,
'S elboríta fellege.
Brekeke, brekeke, brekeke!
Kloáx, kloáx! Tuú, tuú!

A' régi' helyébe
Szép lak juta nekünk,
Mint az vala, szép.
Kristályvizeink közt
A' Nap' nyila minket
Nem érhet-el itt.
Nekünk Poseidon,
A' tengeri Zeusz,
Védünk, Atyánk,
Hatalmas urunk,
Nagy Istenünk,
'S a' Trítionok
'S a' Néreídek

Hív rokonink.
'S ha Sírusz
Forrasztja lakunkat,
'S a' földet aszalja,
Hínáros kárpitot
Vonnak felinkbe.
Zeusz bennünket szerete,
A' midön szent végzete
A' vizekbe szöktete!
Brekeke, brekeke, brekeke!
Kloáx, kloáx! Tuú, tuú!

A' víz' lakóji
Mind szótlanak.
Lantjával Apoll
Nem illeté-meg
Csak egyyiket is.
'S az a' kevély madár,
Kit hintajába fog
Anádyomene,
Néma mint a' czet
'S a' cachalot,
És a' viza 's a' tok.

Csak mi vagyunk — Mi! —
A' vízi Caménák'
Egyedül kedvelt fijai.
Brekeke, brekeke, brekeke,
Brekeke, brekeke, brekeke, bre-
keke!
Kloáx, kloáx! Tuú, tuú!
Kloáx! Tuú!

Ha megzendül
Estvéli dalunk,
'S örömünk eltölti az eget,
Előjön Cynthia
Ezerszer ezer
Követőjivel,
'S irigyli szerencsénk',
Irigyli boldogságunk',
Irigyli hogy ő nem vízlakos.
Csudálja az ég
A' néki nem jutott
Bájjengzetet;
Csudálja Tellusz,
És hogy mi vagyunk

Önéki legfőbb disze, fénye,
Háladattal vallja-meg.
Fülel a' vidék,
'S a' sziklák a' tetőkön
'S vizeinknek boldog szélein
Eggyütt zengenek velünk.
Brekeke, brekeke, brekeke, bre-
keke!
Tuú! Kloáx, kloáx! Tuú, tuú!

Eggy bús madár,
Színetlen és kicsiny,
Kit a' berkek magok
Legaljasbb árnyaikban
Pirúlva rejtenek-el,
— Neve fölmile —
Meri bájos zengzeteinket
Meggzagatni jajjaival.
De nem marad-el
Az Istenek'
Bosszúja sokáig,
'S a' vakmerő
Némúlva lakol.

De minket az ég
Saját örömére
'S a' föld' örömére
Zengeni hágy,
Míg a' télnek nyájas álma
Hű karjába nem fogad,
'S a' megifjodott Tavasznak
Szép Hóráji gyenge kézzel
Életre nem költenek.

Brekeke, brekeke, brekeke!
Zeusz bennünket szerete,
A' midőn szent végzete
A' vizekbe szöktete!
Brekeke, brekeke!
Kloáx, kloáx! Tuú, tuú!

KOCCZANTYÚSI.

Vén Kántor, könyvpenészü Tánczos, pa-
rókás Poéta,
Iszonyodom 's futok . . .

A' DISTICHON' FELTALÁLÁSA.

„Add te Psychét nekem, Amor! ah add, 's
vedd lantomat értte;
Így a' legtisztább két öröm' Istene
léssz.“

Én e Psychémet Apoll? 's e' lantért? Lant
nekem a' nyil —

Mond' ez; 's íme nyila már az egekre
repül.

'S a' mint zengve repül az Olympuszig,
Hexameter lesz,
A' mint zengve leszáll, oh csuda! Pen-
tameter.

HIMFY.

DAYKA. Tűzbe felét! HIMFY. Vetem. D.
Újra felét! H. Ím. D, Har-
madikát még!

H. Lángol az is. D. Jer most; vár az
Olympuszi kar.

R Á D A Y.

Én újabb Mózesz voltam, 's népemet
Kihoztam a' rabság' hajlékiból,
'S a' hagymatermő honn helyett neki
Tej- 's méz- 's borfolyta Kánaánt adék.
Fény' oszlopában ment Apoll előttem,
Fény' oszlopában én a' nép előtt.
Megcsaptam a' tengert, 's nyilván állt az út,
Megcsaptam a' sziklát, 's folyt a' patak.
Az új törvénynek kettős ércz táblájit
Lehoztam a' Parnassz' szent bércziről;
'S hatalmas jobbam azzal forgatá-fel
Az undok tisztelet' tornáczeit,
Lehúllt a' fal, 's a' tábla fenn maradt.
Apoll kedvelte tiszta tettemet,
'S bérül öreg zöld kort nyújtott nekem,
'S szépzengzetű lantot 's hattyúi dalt,
Kivette fürtjei közzül a' borostyánt,
'S hogy csendesen feküdjek árnya alatt,
Önnön kezével szúrta sírom mellé.
Nagy volt nevem, 's örökre nagy marad.

FÁBCHICH.

Fábchich vala nevem. Az kilencz Szüzek
zordon

Cziterát adának énnekem. Ijedéssel fut
Zöngése elöl az, a' kire nem hunyorgottak.

De nem fut a' kit felavatának és érti
Hogy nincs tulajdon köcsök' hiján, midön
a' szép

Ifjak' 's leányok' táncza közt ruzsabúl
font

Koszorúval ugrik-elő Anácreon, 's rökent
Szózáttal együtt dallja, Kómus és Éván,
A' ti áldomástokat és köz örömeiket toldja.
Dücsös hazámnak hív fija! nem egyenlő
bájt

Ád mindeneknek S v á d a. Kedvelém
nyelved',

Buzogtam én is érte. Nevemet áld, tisztöld.

P É C Z E L I.

Libánnak nagy magzatja 's a' picziny
Izsóp között Zeusz hézagot hagyta,
És melly igen nagyot! melly végig látha-
tatlant!

Társaid' sorában, Tölgy, te állsz ugyan,
Eggy győzedelmes nagy Király, elől;
'S a' szüntelen zöldlombú jegenye,
A' véle-testvér bús de szép fenyővel,
A' körös, a' bikk, és az illatos hárs,
A' játszva-rezgő nyár, nyír és topoly
És a' juharnak sok neme a' szerént
Hajt térdet és főt néked, mint azok,
A' mellyeket Pomóna 's Flóra véd,
És mint a' Líriodendron és Platán,
A' nagylapú Catalpa 's a' Negundo,
'S te Tölgy-Királyné, szép Acátia!
De Zeusz igaz volt társaidhoz is,
'S becs nélkül még a' fűzet sem hagyá:
Buján ereszt ő gallyakat, sebet tür,
Hamar tenyész, nem kíván mívelést,
Árnyékot tart a' háznak és akolnak.

'S midőn a' vad tetők' dühödt vize
Pusztítja a' jámbor gazda' földjeit,
'S atyai hajlékát elseperni készül,
A' fűz, nem a' tölgy, gátolja a' veszélyt.

Sok a' mit tettem, 's nem volt hasztalan,
A' Lem-hazug három rokkás-leány
Ígérését nagy keggyel teljesíté:
Szolgált hazámnak vég lehel'tem is!

B Á R Ó C Z Y.

Birtokomon egy gyenge leány és egy
magas Asszony
Versengtek. Mellyem lángola min-
denikért.

Annak zöld amarant és Szejnei rózsza vi-
rított

Messzére-illatozó szép haja' fürtjei
közt.

Ennek arany fonadék nyúlt-el tunicája'
redőjin,

'S ákátzal-koszorús mitra fedezte fejét.

A' kis selyp Csapodár eltűnt hamar: a'
magas A:szony
Sírom' széléig bírta szerelmeime,
A' Csapodár kiki tudja ki volt: a' Szentl-
kedvelt
Titkos hívei közt hirdeti sírva nevem'.

BARÓTI SZABÓ.

Isten veled, Virth! és te kedves Pyberem,
Gazdám, barátom, hű neveltem, hű fiam!
Isten veled, jó társam, érdemes Dömém!
'S te, a' kit a' Végzés hazád' határitól
És tőlem olly nagy messze, messze eltola!
Ah, Dávid elhal! A' kemény Halál neki
Fejére mérte már kaszáját. Hetvenes
Izromba' látta, hogy kalongya-rendeit
Ceres kirakta holdjain, és annyiszor
Hogy Bacchus új bort szűretett víg bér-
czein.
Ah! sírbe száll, 's gyors szárnyakon re-
pül-el ő

Oda hol Gvadányi, a' magyar Költök' feje,
'S dicső Vezér és nagynevű Histórikus,
Benczém, atyáddal múltat együtt. Nem
hal-el

Neve, bár ha teste rothad is. Te ássd neki
A' vég lakást meg, Bencze, egyik dom-
bodon.

'S fejéhez ültess önn kezeddél egy dió-
Fiatalt, hogy árnyék fedje csendes bol-
tomat.

Így a' kit a' bal sors hazájából kicsal,
És a' kit a' jó szent keblébe visszavonsz,
Majd ezt kiáltja, hogyha Virthre ált'-tekint
Székely Poéta, álmod' csendesen aludd!

S Y L V E S T E R.

Egy nap' nem épült Róma, 's századokna
Kellett lefolyni míg a' Tíberisz
A' vályogváros' alkotmányai közt
Merész szökéssel látta a' Pantheon'
Márványait égre kelni partjain;

Méltó lakát a' Minden-Isteneeknek.

De a' márványváros tudta mit köszönhet

Ökrésztyányáidnak, nagy Alkotó,

'S tisztelte viskód' döledékeit;

És, míg nálánál szebbet, fényesebbet,

'S nagyobbbat a' Nap nem lát szent egéről,

Tisztelni fogja minden változásban.

Quirínusz én nem voltam, 's Isteneink

Nekem nem ádtek olly szép birtokot.

De bár kicsiny 's szűk, Az, ki a' napot

Felhozza 's újra elrejtí, 's más 's azon-eggy

Kerül-elő, nem lát most ékesebbet;

'S, ezt mondják Isteneim! nem fog soha.

De parlagon áll a' szép foglalás.

Rajta átok fekszik: told-el, 's lásdd, mi
lesz.

Első valék én, a' ki, mint miveld

A' parlagot, törvényt 's példát adék.

Rádaim követte nyomdokom', 's utána

Kalmár és Birsi 's Molnár; 's eggy időben

Rájnís 's Baróti; két nagy bajnokok.

És, a' kit Ganyméd' helyébe Zeüsz
Olympuszába vitt, Daykám, 's Virág,
És Berzsenyim, Miklának éneklője.
Bihart Vitézem, szép környét Tokajnak
Nagyom tanítá zengzetem' csudálni.
Erdélyt Arankám, Zsomborim 's Buczim ;
'S érdemlett párta zöldel fűrtjeiken,
'S nem lesz idő, melly azt hervadni hagyja.

Híveim' sorában nem volt még na-
gyobb,

És oh mikor lesz annyi! mint te voltál,
Pancratiasta férjfi, Révaim!
Akár a' Tėjósz' és az Umbria'
Költőjivel mertél versent szaladni,
Akár a' nyelv' törvényeit szabád-meg,
Akár az álom' bódúlt kórjait,
Eggy új Prométheusz, látni kénszerítéd.
De a' Párca sírbe vitt már téged is.
Ki lép ürült nyomodba? Nedves arcczal
Eggy délczeg Ifjú hágdos, sírkövedre
Feltenni kosszorúját. Láng lebeg
Szép üstökén, 's csókdossa homlokát. —

Horvát, te vagy? Ölellek, érdemes,
Legérdemesbb, legkedveltebb tanítvány!
Menj! fussed a' pályát! Révaink benned él.

KIS ÉS BERZSENYI.

Külömbözők és egyek arczaik,
Mint lenni kell a' szép testvérekének,
Kik egy anyának nőttek karjain,
És bájaiban megosztva részesek.
Aranyszög fürtök ékesítik az
Egyiknek fenn-költ homlokát, 's cyáne'
Színét felülhaladt nagy szép szemek
Szikráznak a' játékos ív alól.
A' másik barna selymet hüllogat
Párósi márvány vállain alá;
'S melly Isten álljon ellent, a' midőn
E' két setét csillag tüzel reá?
Az egyik Spártai karcsu szép leány,
Körülaggatva a' párducz' leplegével,
Kit a' hegyekben sújtott-meg nyila.

Lezbósz nevelte a' másikat, dalok'
És lant' zengése mellett; ezt mutatja
Fürtjei között az ionkosszorú.
Mellyiké az alma? Ah! ki mondja-meg?

Kiben kétségeim biztos oktatót
Találni szoktak, Delphineek Királya,
Szent és nagy Isten! verd-el c' homályt,
'S, hogy bírja fényed', illessd-meg szemem'.
Tripószodon ég a' tömjén, 's magas
Boltjaidat sűrű felleg tölti-be.
Segíts, itt térdelek —

Ím a' falon
Betük lángolnak: KEDVES NÉKEM A'
NAGY MESTER, ÉS A' VÁLASZTOTT TANÍT-
VÁNY.

A' LÚDHATTYÚ.

*

*„Si mala condiderit in quem quis carmina, jus est
„Judiciumque.“ — Esto, si quis mala! Sed bona si quis
Condiderit? dignum opprobriis latraverit? — „Ohe,
Solventur risu tabulae, tu missus abibis.“*

*

Cayster és nem Dönczös e' szép víz' neve.
Zavaros! bűdös! de szép, mert én, mert
Én lakom.

Én nem vagyok lúd többet, én Hattyú
vagyok

Mert úszni láb és szárny nekem is adat-
tatott.

Pöffedj, begyem, 's te nyak, ha nem ha-
jolsz, meredj!

Hattyúnyakat jól játszol: a' ki lát csudál.
'S ha tégedet más nem csudál, csudállak Én.

El, el, te Kolcsaggém, vizemnek széliről!

Te úszni nem tudsz; bár fejér tolladdal a'
Hadak' Vezére kalpagának fényt szerez,

'S gyémántboglárt vak rája. Nem tudsz
úszni te!

Tudok én igen jól! — Oh kegyetlen Istenek,
De mért adátok nékem illy csúf gágogást!
Miért adátok nékem illy csúf gágogást!!
Miért, miért e' rút, ez ocsmány gágogást!!!

EPIGRAMMAI MORÁL.

„Bántani mást vadság...“ — 'S más a lélektelen Író?

Azt hozzád 's hozzám nem köti semmi kötel.

Csípd, döfd, rugd, valahol kapod a' gazlatrot! Az illyet
Ütni, csigázni, 's agyon-verní (nevetve) szabad.

AZ ÉN SUGALLÓM.

Az a' kis lyányka, kit nekem
Hogy verseim' sugallaná,
Társúl a' Múza rendele,
Eggy csintalan, dévaj gyerek.
Epéje nincs, de gondolatlan;
Jámbor, szelíd, de nagy bohó;
Enyhíteni kész a' szenvedőt,
Az ártatlant kész védeni,
Ha bár saját vesztével is.
De néha rá jön a' gonosz szél,
Elkapja eggy pajkos gondolat,
Nem bír magával, eggyre sért
Barátot és patvarkodót.
És, hogy ne fájjon a' döfés,
'S enyhüljön a' seb, mellyet ejte,
Nevetve pattantja-el nyilát;
'S zománcz fogsort látat vele,
És a' legbájosbb ajkakát.
'S ezek miatt a' vett döfést
Patvarkodója, mint barátja,
Békével és nevetve tűri,

'S a' vett döfésnek még örül,
'S csókolja a' szép szelíd' kezét.

Nem illy szelíd az ő keze,
Ha a' félbolond 's a' félokoska
Dagálllyal járúl öelébe.
Öl akkor, és nem sért, nyila.
Nevet, mert ő szeret nevetni,
Illyenkor is, de megvetéssel,
Hogy jobban sújtson a' csapás;
'S örülve, hogy haragja néktek,
Kedvét nyilván jelentheti,
Kiknek virágít nyújtogatta.

MAGYARÁZATOK.

MAGYARORSZÁG

HERCULESZHEZ.

Az utolsó sorban Epigrammatistánk Terentznek azon helyére játszik, a' hol eggy Ifjú, meglátván a' Hetaera' szobájában a' Jupiter' és Danae' képét, így okoskodik: Ha ezt Isten teheté, *et quis Deus? qui templa coeli summa sonitu concutit: ego homuncio non facerem?* Eunuch. III. Sc. V. 40-43.

Szörny, monstrum, Ungeheuer, Wütherich. Szabó Dávidnak *szörnyeteg*, — és ez is jó; a' köznépnek *csuda!!!* — A' szót talán Verseghynek köszönhetjük. Szépen festi az undok dolgot.

AZ OLVASÓHOZ.

Közellakó barátjai az Írónak felakadtak a' második Distichonon, 's pálczát tör-

tek felette; mert (úgy mondják) ott az Epigrammai Múza nem *karczol*, — pedig neki csak az szabad — hanem *vad csapással sújt*. 'S kit, oh kit sújt! — a' *Publicumot!* melly néki tiszteletét kívánhatja, 's azt szorosán meg is kívánja. — A' kis Fejes elpirúlt — *salva res est!* nem teszi többé; remélni lehet javulását. De csak ez egyszer! csak még ez egyetlenegyszer!! — Osztán ő azt mondja, hogy ő nem bántja azt a' *tiszteletes Publicumot*, melly fenntebb van mint hogy elérhessék nyilai; ő egyedül azt a' tiszteletre még nem méltó, *maga Publicumát* érti és sérti, melly a' *ch* betű' hangját kimondani, a' Themisztoleszt elsyllabizálni nem tudja; melly az ő *Quae maribus solum* forma sovány, 's félő hogy egyszersmind savatlan, elementáris Epigrammájira szorúl. Ő, és az a' kinek ő ezeket sugallá, a' magok verseiket *darócznak* 's *olajnak* nevezték. A' kik daróczon 's olajon kapnak, azok, a' kik egyikére 's másikára szorúlnak, nem vehetik rossz neven, hogy *darócz-* és *olajnevőknek* mondattatnak; a' ki pedig a' Krajnyai Vásárban nem *Vevő*, hanem csak *Néző*, túl van minden bántáson. Még egy-

szer protestál az Epigrammatopojósz' Suggallója: ő nem érti a' *PublicumOt*, hanem a' maga *PublicumÁt*, a' — darócra 's olajra-szorulókat; 's bízik a' *tiszteletes* és *tisztelt* *Publicum'* egyenességéhez, igazságosságához, kegyességességéhez, hogy karczolgatásait sújtogatásoknak venni nem méltóztatik, — vagy inkább méltóztatik nem venni, ha mások annak venni *méltóztatnának* is.

SOLOECISMUSZ.

A' Grammatica' törvényeivel és a' szókéssal meg nem eggyező szóllás. — Athenának egy gyarmatja (*colonia*) Soloe vagy Soli városban telepedett-meg. Sokára nyelvek sokban különbözött az anyanép' szóllásitól. Innen a' név.

SYNIZESISZ.

Két vocálisnak eggyüvé-olvasztása: *lyány*, *rá*, *ostya*, *gesztenye*, *keresztván*, *innya* (*innia*). — A' Diphthong a' görög és deák *Metrica* szerént sem mindég vétetik

hosszúnak. Mennyivel inkább vehetjük azt rövidnek, midőn a' görög és deák szót most nem Metricai törvények szerént ejtjük-ki.

A' V A K.

Paralogismus, tévedt, de nem *akarva-hibás* okoskodás. A' mi *akarva-hibás*, *Sophismának* mondatik a' *Logicusoknál*.

A' NEHÉZNYELVŰ.

A' *Cháriszt* és *Psychét* Kárisch és Pszikhének olvasni irtóztató dolog, 's az így-írás által a' vastag kimondást sanctionálni akarni, még irtóztatóbb. Így mondotta e azt a' kényes nyelvű Görög? Nem; de mi azt most magyarrá tessük! 'S az e *magyar* a' mi *durva*? Abban keressünk e díszet és okot a' kevélykedésre, hogy mi azt, a' mit a' görög 's deák, 's még a' német is, kimondani tud, kimondani nem tudjuk? Nem épen olyan e ez mint midőn a' német a' *Gyöngyöst* és *Györt* úgy mondja-ki a' mint tudod? vagy a' magyar

az *ich nicht*-et *ik niht*-nek? — Nem annyira ajakink vastagok, mint inkább makaeságunk szertelen; 's nem jól tanúltunk syl-
labizálni. A' ki ezt jól tud, ki fogja mon-
dani a' *Themi-szto-cleszt*, és a' görög pen-
tameternek ezen hátulsó hemistichiumát:
fémi Themisztoclea.

Kitérünk, mert nagy szükség van reá,
hogy mondattassék. — A' német theatru-
mon és a' jobb nevelő-házakban a' *Fürst*,
erster, *können*, *möchte* szókat nem *Firscht*,
erschter, *kennen* és *mechte*-nek mondják,
hanem *Fürszt*, *erszter*, *können* és *möchte*.
Érzi a' német, hogy nem úgy kell a' szó-
kat ejteni mint az úczán hangzanak, ha-
nem hogy mindenben azt kell keresni a'
mi *szép*. A' ki elmélni akar és tud, látni
fogja, hogy semmi nem lehet undokabb
mint a' Socratesz' és Brútusz' neveiket *Szo-
krateschnek* és *Brútuschnak* pronounciálni.
A' jelen való Epigrammák' Írója hibásnak
tartja azt a' módot, melly az idegen ne-
veket, ha egészen magyarokká nem vál-
tak (mint *vers*, *voks*, *papiros*, 'stbb,) ma-
gyar orthographia szerént írja: (*Voltér*,
Russzó, *Siller*, *Filozofia*, *Zsent*, *Sekszpír*,
Boaló, *Rosfokó*). De hogy *sch*-nek ne ol-

vassa az Olvasó, hűségtelen lett a' maga törvényéhez, 's a' szók' végein azt mindég sz-szel jegyzette-meg.

ORTHOEPIA.

Helyes kimondása a' szóknak.

Vájt fülek, purgata auris. Horat.

CORRECTIO.

Puristáink megbocsátanak a' szóért. Vele élt Schiller is, kitől az Epigramma véve van. *Gedichte I. Th. Frey von Tadel zu seyn ist der niedrigste Grad und der höchste, Denn nur die Ohnmacht führt oder die Grösse dazu.*

ÍRÓI ÉRDEM.

Csín, Cultur; mert *csínos*, quod cultum est.

SZOKOTT ÉS SZOKATLAN.

Kecs, Reiz; *venustas*, lepor, *elegantia*.

A' NEO- ÉS PALAEOLOGUSZ.

Neósz, új; *Palaeósz*, régi; *lógosz*, beszéd, beszéllő.

EGGY FECSEGŐHÖZ.

Mikrologied olvasd francziásan: *Mikrolozsíd*. — *Mikrósz*, apró; *pikrósz*, kesernyés; *mákrósz*, hosszú; *makár*, boldog.

FONÁKSÁG.

A' szép Mesterségek' célja nem *haszon*, hanem *gyönyörködtetés*. Amaz ennek még a' didacticus munkákban is subordinálva van, 's az Aesthetica kárhoztatja az olly mívet, mellyben a' tanítás inkább érezteti magát, mint a' gyönyörködtetés; noha a' kettő megállhat egygyütt, sőt a' kettőnek egygyütt is kell járniok.

Rephény, hederá. A' *borostyán* nevezet örökre a' *laurusé*. A' *babér* iszonyú nevével csak az fog élni, a' ki tompa érezni, hogy a' patikai 's konyhai szókkal szép munkákban élni nem szabad.

ARBUSCULA.

Horat. Sat. l. 10. — Roscius tisztelt Színjászó vala Rómában; innen trópuszsal Arbuscula Roscia nevet kapott. — A' ki az első distichon' Synchroniszen felakad, tanulja-meg mi a' Synchronis, 's construálja Horátnak két első sorát az Odák' III. Könyv. utolsó darabjában.

A' KÉT TERMÉSZET.

Az Aesthetica' profánusainak csak az *Természet*, a' mit testi szemeikkel látnak. Ők azt a' Festőt dicsérik, a' ki úgy festi a' képet a' hogy' azt a' tükör adja-vissza. *Füger* és *Grassy*, *Lampi* ét *Kreutzinger* nekik kevésbbé talál, mint sok vászonmázoló. *Eis to kreisson!* (in pulcrius!) ezt kiáltozta a' görög Művész a' tanítványnak, 's így leve, 's csak így leve a' Vaticanói Apoll, az Antinousz, a' Mediciszek' Vénusza; így, és csak így leve 's lehet, hogy a' Gorgon' feje is isteni keccsel mosolyog, és hogy Silént és a' Faunok' statuájit gyönyörködve láthatod. „Valóban a' kép nincs is inkább szépítve, mint

„a' hogyan a' Mesterségnek szépíteni *kell!*
 „mond Conti Emília Galottiban. A' Mes-
 „terségnek a' szerént kell festeni, a' hogy'
 „a' *plasmai Természet* — ha van! a' képet
 „gondolá; azon hanyatlék nélkül, mellyet
 „az ellenkező agyag elmellözhetetlenné
 „teszen; azon roncsolat nélkül, mellyel
 „ellene az idő kikél.“

A' SZAVAS IDIOTA.

Zugdi hírét sem hallotta az Algebrá-
 nak, 's az *a plus b*-ét úgy fogja-egygyüvé,
 mint Orbíliusza tanította syllabizálni. Így
 a' ki az új Philosophiát tanulni restel-
 lette....

AZ AVATLAN.

Czélzás Mozartnak Bájsípjára, 's egy-
 végre, végre, harmincz év után! avúlni
 kezdő Hegyaljai Gassenhauerre, mellyet
 az Aesthetica' historiájára nézve itten fel-
 jegyzünk: *Hol lakik Kend, Húgom-Assz-*
szony? — Keresztúrba. — Ki lyánya Kend,
Húgom-Asszony, Keresztúrba? — A' Bt-

D

*rólé vagyok én, 'Spiros csizmát hordok én ;
Keresztúrba! Talán nem ismer Kend? Hi-
szen velem h . . . Kend, Keresztúrba. —*
Nem rosszabb Duetto, mint soka azok-
nak, mellyeket Fortepiánóink mellett 's
az Operákban hallunk.

A' Classicusokkal nem isméretes Ol-
vasó vesse-ösze Catullnak 53dik Epi-
grammáját :

*Risi nescio quem modo in corona,
Qui, cum mirifice Vatiniana
Meus crimina Calvus explicasset,
Admirans, ait haec, manusque tollens :
Di magni, salaputium disertum !*

A' BÉK Á K.

Ez az Arisztophaneszi pajkosság a'
grávis Uraktól nem kér bocsánatot, mert
tudja, hogy azt nem talál. Aristophanesz-
nél a' béka *brekekekex*-et és *koáx*-ot mond.
Ha vétek volt e nem így mondani itt?

Zeüsz, Jupiter ; *Poseidon*, Neptún ;
a' *Sírius*, Caniculai csillag ; *Anadyomene*,
a' vizekből kikelő Vénusz ; *Hórák*, a' men-
nyei kapuk' őrzőji 's a' Nap' szekerének
előfutója. Homer. Iliad. V.

A' DISTICHON' FELTALÁLÁSA.

Lásd Schillert: *Im Hexameter steigt des Springsquells flüssige Säule, Im Pentameter drauf fällt sie melodisch herab.*

FÁBCHICH.

Ez a' hív tiszteletet érdemlő Hazafi kevés kedvelést talált munkáji által az Olvasóknál. Hogy írása követőket találjon, azt az Epigrammatista nem óhajtja: de óhajtja hogy minél több Olvasója legyen olyan, a' ki azt, a' mit munkájában becsülni lehet és kell, értse.

P É C Z E L I.

Jegenye, nem *populus italica*; hanem *pinus ab es*; *fenyő*, *pinus picea*; *topoly*, az a' nyár, mellynek levelei egyik oldalokon fehérek, a' másikon setét zöldek, *Silberpappel*. *Liriodendron Tulipifera* Tuli-pánfa, *Platanus*, *Bignonia Catalpa*, *Acer Negundo*'s az *Acatia* már nálunk is ismételtes túlvilági fák.

S Y L V E S T E R.

Pancratiastáknak azok neveztettek a görög Athletáknál, a' kik mind az öt játékot játszották: az öklözést, futást, ugrást, tányérhajtást és birkozást; vagy a' kik inaiknak minden erejekkel játszottak.

Téjószi Költő, *Anákreon*, az Umbriai *Propertz*. Révainak kisdéd dalaiban: *Antiqq. Literat. Hung.* pag. 56. véghetetlen csín és édesség vagon.

Láng lebeg szép üstökén. Virg. *Aen.* III. v. 682. Ez a' láng a' Genie' képe a' Poetánál 's Festőnél.

KIS ÉS BERZSENYI.

Cyane, búzavirág; *Ion* görög neve a' tavaszi mezei-violának.

SÁROS-PATAKON,
NYOMTAT. NÁDASKAY ANDRÁS ÁLTAL.